

2009-02-26 10:58

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

e-pasts: saeima@saeima.lv

Tālrunis: 6 708 7111 • Fakss: 6 708 7100

LR Ministru prezidentam
Ivaram Godmanim2009. gada 26. februārī
Nr. 817-2-21-(9/09)DEPUTĀTU JAUTĀJUMS
Nr. 144 /J9

DEPUTĀTU JAUTĀJUMS

**Par sekām ECT spriedumam
Natālijas Andrejevas lietā**

2009. gada 18. februārī Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk - ECT) Lielā palāta pasludināja spriedumu lietā Nr. 55707/00, kurā atzina, ka attiecībā pret pieteicēju Natāliju Andrejevu ir pārkāpts Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. protokola 1. pants, kas nosaka tiesības uz īpašumu, saistībā ar Konvencijas 14. pantu, kas aizliedz diskrimināciju. Vienbalsīgi atzīts konvencijas 6. panta 1. punkta pārkāpums, kas nosaka tiesības uz taisnīgu tiesu.

Augstākminētajam ECT spriedumam ir ne tikai privāta, bet arī sabiedriska nozīme. Tajā sprieduma daļā, kas ir saistīta ar Konvencijas 14. panta pārkāpšanu (sprieduma 81-92 punkti), ECT nekādā veidā neatsaucas uz pieteicējas gadījuma individuālajām pazīmēm (piemēram, datums, kad pieteicēja vērsās pēc pensijas, faktiskais darbs Latvijā strīdīgajos periodos (sprieduma 85. punkts), viņas uzņēmuma galvenās mītnes atrašanās vieta PSRS teritorijā, pieteicējas darba raksturs, strīdīgo periodu garums salīdzinājumā ar aprēķinātajiem periodiem u.t.t.)

ECT uzskata (sprieduma 87. punkts), ka „Šajā lietā netika apstrīdēts tas, ka Latvijas pilsonim esot tādā pašā stāvoklī kā pieteicēja, strādājot tādā pašā uzņēmumā un tajā pašā periodā, būtu nodrošināta strīdīgās pensijas stāža daļas ieskaitīšana. Bez tam, puses piekrita, ka ja pieteicēja naturalizācijas kārtībā kļūtu par Latvijas pilsoni, viņa automātiski saņemtu pensiju par visu dzīves laikā uzkrāto darba stāžu. Tāpēc pilsonība šeit kalpo kā vienīgais apstrīdētās atšķirīgās attieksmes kritērijs. Lai kā, bet Tiesa ir uzskatījusi, ka ir jābūt ļoti svarīgiem cēloņiem, lai atzītu uz pilsonību balsītu atšķirīgu attieksmi, par savienojamu ar Konvencijas prasībām.”

Tālāk ECT atzīmē (sprieduma 88. punkts), ka "pirmkārt, nav noteikts, vai pat apgalvots, ka pieteicēja neatbilst citu normatīvo aktu prasībām, kas viņai dot tiesības uz pensiju attiecībā uz visu viņas darba stāžu. Tādēļ viņa objektīvi bija līdzīgā situācijā ar personām, kurām bija tāda pati vai līdzīga profesija, bet kuras pēc 1991. gada tika atzītas par Latvijas pilsoņiem. Otrkārt, šeit nav pierādījumu par to, ka padomju laikā pastāvēja atšķirīga attieksme pensiju jautājumā pret bijušās PSRS pilsoņiem; patiesībā, valdība nekādā veidā nepastrīdēja pieteicējas apgalvojumu, ka padomju sociālais nodoklis tika maksāts un administrēts visiem strādājošajiem vienādi, neskatoties uz izcelsmes valsti vai dzimšanas vietu... Treškārt, Tiesa, pastāvīgā vērā, ka pašreiz pieteicēja nav nevienas valsts pilsoņe. Viņai ir Latvijas

SAŅEMTIS
VALSTS KANCELEJĀ

2009. g. 26. 02. 14 00 2

SAIMAS KANCELEJA
26-02-2009
Pikst. 1100

iedzīvotāja nepilsoņa" statuss un Latvija ir vienīgā valsts, ar kuru viņai ir jebkādas pastāvīgas tiesiskas saiknes un tādējādi objektīvi arī vienīgā valsts, kura var uzņemt atbildību par viņu attiecībā uz sociālās drošības jautājumiem."

Turklāt ECT (sprieduma 90.punkts) atzīmē, ka „Tiesa pilnībā apzinās šādu [starpvalstu] vienošanos nozīmi risinot tāda veida problēmas, kas izriet no šīs lietas. Tomēr, tā atkārto, ka ratificējot Konvenciju, atbildētājvalsts uzņēmās nodrošināt atbilstošas tiesības un brīvības „ikvienai tās jurisdikcijā esošai personai”. Saskaņā ar to, šajā konkrētajā lietā Latvijas valsts nevar tikt atbrīvota no atbildības par Konvencijas 14.panta izpildi, pamatojoties uz to, ka tā ir vai tā nav saistīta ar atbilstošām starpvalstu vienošanām sociālās drošības jomā.” un noraida (sprieduma 91. punktā) valdības argumentus par naturalizācijas nepieciešamību pilnas pensijas saņemšanai.

Šie argumenti, bez jebkāda izņēmuma ir piemērojami jebkuram Latvijas nepilsonim, kura darba vai tam pielīdzināmie periodi, saskaņā ar likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punktu, netiek ieskaitīti aprēķinot pensiju, gadījumā, ja analogiski periodi tiek ieskaitīti Latvijas pilsonim. Vēl vairāk, ikviens nepilsonis, kuru ir skāruši šie ierobežojumi, ir Konvencijas pārkāpšanas upuris no brīža, kad viņš ir vērsies pēc pensijas, ja šis brīdis ir iestājies pēc tam, kad Konvencija ir stājusies spēkā Latvijas teritorijā (27.06.1997)

ECT spriedums ir pieņemts tādā plašā formulējumā mērķtiecīgi, pilnīgi apzinoties to nepilsoņu skaitu, attiecībā pret kuriem ir pārkāpta Konvencija un to slogu budžetam, kas radīsies kompensējot Konvencijas pārkāpuma sekas.

No augstākminētā izriet, ka lai novērstu Konvencijas pārkāpumus ir nekavējoties jāīsteno šādi pasākumi:

1) izdarīt nepieciešamos grozījumus likuma "Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 1.punktā un izdarīt visu to nepilsoņu, kas jau ir kļuvuši par Konvencijas pārkāpuma upuriem, pensiju pārrēķinu, speciāli viņiem par to paziņojot:

2) noteikt kārtību, kādā izmaksājamas kompensācijas par periodu no Konvencijas spēkā stāšanās brīža līdz brīdim, kad tika izdarīts pārrēķins (ņemot vērā, piemēram, LR Satversmes tiesas 06.04.2005. sprieduma, kuram tika piešķirts atpakaļejošs spēks, izpildes praksi).

Lūdzam Jūs atbildēt uz sekojošu jautājumu:

Kad un kādā veidā, Jūsaprāt, valdība varētu īstenot iepriekšminētos pasākumus?

9.Saeimas deputāti:

Izys / V. Buzajevs /
Thant / G. Socolovskis /
F. Pliners / F. Pliners /
Izys / M. Mitrofanovs /
Thant / V. Babuvelovs /